

GIÁO DỤC TRIẾT LÝ YÊU NƯỚC CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀNG HẢI VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH KỶ NGUYÊN MỚI – KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA DÂN TỘC

Mạc Văn Nam
Trường Đại học Hàng hải Việt Nam
Email: macvannam.llct@vimaru.edu.vn

Tóm tắt: Triết lý yêu nước Việt Nam là một giá trị tinh thần cao quý, kết tinh những tư tưởng, tình cảm thiêng liêng nhất, là hệ chuẩn mực cao nhất trong bảng giá trị tinh thần truyền thống dân tộc, đã trở thành một nguyên tắc chính trị - đạo đức - thẩm mỹ của con người Việt Nam. Triết lý ấy giữ vai trò định hướng đúng đắn trong mọi hoạt động, đáp ứng yêu cầu cấp thiết của toàn thể nhân dân Việt Nam đang sống, làm việc và học tập ở trong nước cũng như ở nước ngoài, nó hoàn toàn phù hợp với đức tính, nguyện vọng thiết tha của nhân dân Việt Nam.

Từ khóa: Tầm quan trọng, giáo dục, triết lý yêu nước, Việt Nam, sinh viên.

EDUCATING PATRIOTIC PHILOSOPHY FOR STUDENTS OF VIETNAM MARITIME UNIVERSITY IN THE CONTEXT OF THE NEW ERA - THE ERA OF NATIONAL GROWTH

Mac Van Nam
Vietnam Maritime University
Email: macvannam.llct@vimaru.edu.vn

Abstract: The patriotic philosophy of Vietnam is a noble spiritual value, crystallizing the most sacred thoughts and sentiments, which is the highest standard system in the table of traditional national spiritual values. a political - ethical - aesthetic principle of Vietnamese people. This philosophy plays a right role in all activities, meeting the urgent needs of all Vietnamese people living, working and studying in the country as well as abroad. with the virtues and earnest aspirations of the Vietnamese people.

Keywords: Importance, education, patriotic philosophy, Vietnam, students.

Nhận bài: 10/07/2025

Phản biện: 11/08/2025

Duyệt đăng: 16/08/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Triết lý yêu nước chính là cội nguồn sức mạnh, đưa dân tộc Việt Nam vượt qua muôn vàn sóng gió, thử thách để đi đến những thắng lợi vinh quang, là giá trị thiêng liêng chung của toàn thể dân tộc Việt Nam. Lịch sử dân tộc đã chứng minh sức mạnh lớn lao của triết lý yêu nước trong cuộc đấu tranh xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đến thời đại Hồ Chí Minh, với đường lối đúng đắn và sáng tạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, triết lý yêu nước tiếp tục được phát huy, được nâng lên tầm cao mới, đã góp phần to lớn vào sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Hiện nay, toàn Đảng, toàn dân ta đang chuẩn bị bước vào kỷ nguyên mới – Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc với mục tiêu xây dựng một nước Việt Nam phồn vinh, hạnh phúc. Đây là sự nghiệp cách mạng vĩ đại của nhân dân ta, là quá trình cải biến xã hội sâu sắc, đòi hỏi phải phát huy cao độ mọi khả năng và trí tuệ của mỗi con người Việt Nam. Thế hệ trẻ Việt Nam, đặc biệt là sinh viên, có vai trò vô cùng to lớn và bao trùm trên nhiều lĩnh vực. Họ là lực lượng xung kích, sáng tạo trong đời sống xã hội, là một trong những nhân tố quyết định thắng lợi của sự nghiệp công nghiệp

hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Trước yêu cầu mới của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, việc giáo dục những tri thức khoa học và lý luận chính trị cho thanh niên nói chung, cho sinh viên trường Đại học Hàng hải Việt Nam nói riêng có tầm quan trọng đặc biệt. Bởi lẽ, sinh viên là tầng lớp khá nhạy cảm với các vấn đề chính trị - xã hội, đôi khi cực đoan nếu không được định hướng tốt. Những mặt trái của nền kinh tế thị trường đã ảnh hưởng tiêu cực đến một bộ phận sinh viên, làm thay đổi các quan điểm của họ về giá trị truyền thống của dân tộc, trong đó trọng tâm là truyền thống yêu nước. Điều đáng lo ngại là sự sa sút về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống ở một bộ phận sinh viên, thể hiện ở xu thế chạy theo những giá trị vật chất đơn thuần, có tư tưởng sùng ngoại, văn hóa ngoại lai, từ đó coi thường những thuần phong mỹ tục hoặc lãng quên các giá trị truyền thống của dân tộc. Vì thế, hơn lúc nào hết, những giá trị cao quý của triết lý yêu nước Việt Nam truyền thống cần tiếp tục được chuyển hóa thành sức mạnh vật chất, biến tinh thần dũng cảm, thông minh, sáng tạo trong chống giặc ngoại xâm sang xây dựng đất

nước, khắc phục khó khăn trước mọi hoàn cảnh, từng bước vươn lên sánh vai với các nước phát triển trong khu vực và trên thế giới.

Trường Đại học Hàng hải Việt Nam là đơn vị giáo dục trực thuộc Bộ Giao thông Vận tải chuyên đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao ngành Hàng hải và logistics, phục vụ nền kinh tế hướng ra biển của đất nước. Để làm tốt sứ mệnh của mình trong đào tạo cần giáo dục thể hệ sinh viên Nhà trường có hiểu biết sâu sắc về triết lý yêu nước Việt Nam, hình thành, bồi dưỡng nguồn năng lực nội sinh giúp sinh viên có khả năng tự đề kháng với những luồng tư tưởng lệch chuẩn, sự cám dỗ, lôi kéo, kích động, xuyên tạc của các thế lực thù địch hòng làm lung lay, dao động tư tưởng của thế hệ trẻ hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tầm quan trọng của việc giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên Trường Đại học Hàng Hải Việt Nam hiện nay

2.1.1. Giáo dục triết lý yêu nước nhằm định hướng nhận thức cho sinh viên

Sinh viên là những người đang học tập tại các trường cao đẳng và đại học. Ở đó, họ được truyền đạt và lĩnh hội những tri thức khoa học, được hướng dẫn kỹ năng cơ bản về một ngành nghề để chuẩn bị cho công việc sau này. Họ được xã hội công nhận qua những bằng cấp đạt được trong quá trình học tập. Sinh viên được coi là lực lượng đặc biệt “vừa mang đặc điểm của đội ngũ trí thức, vừa mang đặc điểm của thanh niên”. Điều đó được biểu hiện ở các mặt sau:

Một là, về mặt tâm lý, tình cảm, đa số sinh viên hiện nay rất sôi nổi, nhiệt tình, năng động, nhạy bén và sáng tạo trong học tập cũng như trong các phong trào tình nguyện. Họ muốn được thể hiện trí tuệ, năng lực của mình trước tập thể và muốn được tập thể ghi nhận. Ý thức tổ chức kỷ luật, rèn luyện, phấn đấu tu dưỡng của sinh viên nhìn chung tốt. Song, tuổi đời còn ít (thường từ 18 đến 25), nên họ thường bộc lộ những hạn chế như: chưa chín chắn, bản lĩnh chính trị chưa vững vàng, trong hoạt động còn bồng bột, tự phát, khi gặp khó khăn thất bại tạm thời dễ bị quan chán nản, thiếu kiên trì nhẫn nại.

Hai là, về mặt nhận thức, sinh viên Việt Nam hiện nay được sinh ra và lớn lên trong thời bình, được gia đình, nhà trường và xã hội luôn quan tâm, chăm lo giáo dục nên có nhiều cơ hội để học tập, tiếp thu lĩnh hội tri thức; do đó, họ có những điều kiện thuận lợi để vươn lên thực hiện lý tưởng, hoài bão và hướng tới các giá trị tốt đẹp của xã

hội, của thời đại. Tuy vậy, lứa tuổi này chưa có nhiều kinh nghiệm và sự từng trải để đánh giá, lựa chọn các giá trị; mặt khác, do nhận thức cảm tính thường mạnh hơn và đi trước năng lực phân tích bằng lý trí, bằng cơ sở khoa học về mọi vấn đề trong cuộc sống, nên họ dễ có sự tiếp nhận các trào lưu tư tưởng khác, kể cả tích cực và tiêu cực; thường lý tưởng hóa về tương lai nhưng cũng dễ chán nản, thất vọng và hoài nghi. Để khắc phục hiện tượng này, việc trang bị các tri thức khoa học, định hướng giá trị tốt đẹp cho sinh viên là một việc làm có ý nghĩa hết sức quan trọng và thiết thực.

Ba là, về mặt thực tiễn, phần lớn sinh viên Việt Nam là con em nông dân (số còn lại thuộc tầng lớp lao động khác như công nhân, trí thức, thương nhân,...). Họ từ các vùng miền trong cả nước đến các trung tâm thành phố để học tập, họ mang trên mình tình làng nghĩa xóm, tình yêu quê hương, đất nước, đức tính cần cù, chịu khó trong lao động sản xuất, kiên nhẫn chịu đựng gian nan thử thách, vượt khó vươn lên trong mọi hoàn cảnh. Đây là những nhân tố thuận lợi cho sinh viên tiếp thu, kế thừa những giá trị tốt đẹp của dân tộc.

Với những đặc điểm trên, việc giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên nói chung, sinh viên Trường Đại học Hàng hải Việt Nam nói riêng sẽ tạo ra những điều kiện khách quan, tạo khả năng cho sự tự giáo dục, để họ tự chuyển hóa các giá trị, phẩm chất xã hội thành “tài sản” riêng của mình. Qua đó, giúp cho họ có thêm động lực để hoàn thành tốt nhiệm vụ học tập, vượt qua thử thách, cám dỗ, vững tin hơn trên con đường lập nghiệp, sẵn sàng cống hiến cho sự nghiệp xây dựng đất nước và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Do đặc điểm tâm lý lứa tuổi, sinh viên rất nhạy cảm với cái mới, chịu ảnh hưởng lớn của những tác động từ bên ngoài. Vì vậy, việc giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên hiện nay là vấn đề có ý nghĩa lớn, giúp họ nhận ra giá trị đích thực và sức sống lâu bền của các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc.

2.1.2. Giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên nhằm duy trì những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc đồng thời giúp sinh viên hiểu được ý nghĩa sâu sắc của truyền thống yêu nước và trách nhiệm của bản thân với Tổ quốc mình

Việc giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên hiện nay không những duy trì những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc mà còn tạo ra một dòng chảy liên tục của “tinh thần Việt Nam” trong lý trí và tình cảm cho thế hệ trẻ; hình thành nên niềm tự

hào dân tộc và khơi dậy trong họ ý chí phấn đấu xây dựng đất nước ngày càng giàu mạnh, sánh vai với các cường quốc trên thế giới.

Bên cạnh những thành tựu của công cuộc đổi mới, vẫn tồn tại những hạn chế, thời cơ và thách thức lớn, đan xen nhau. Điều đó tác động tiêu cực đến nhận thức, tư tưởng của sinh viên, làm cho họ dễ rơi vào tình trạng bàng quan, thờ ơ với các vấn đề chính trị - xã hội, ít mặn mà với đức hy sinh vì nghĩa lớn, đòi tự do thái quá, coi thường kỷ cương, pháp luật,... Vì vậy, việc giáo dục triết lý yêu nước Việt Nam, chứng minh cho sinh viên thấy được sự đúng đắn của đường lối đổi mới và ý thức sâu sắc hơn về mối quan hệ gắn bó giữa độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, thấy được tầm quan trọng của nhiệm vụ công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước trong kỷ nguyên mới – Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc và trách nhiệm học tập của mình. Cũng từ đó, niềm tin của sinh viên đối với sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước ngày càng được củng cố vững chắc. Qua đó, kích thích tính tự giác học tập của sinh viên. Sinh viên sẽ bớt đi tính thụ động, trông chờ, ỷ lại vào Nhà nước, vào gia đình. Tính năng động, chủ động, sáng tạo tăng lên. Đây là cơ sở quan trọng để sinh viên có thể lĩnh hội, phát triển tri thức khoa học, bồi dưỡng tình yêu Tổ quốc.

Để bồi dưỡng tinh thần yêu nước trong mỗi sinh viên Trường Đại học Hàng hải Việt Nam cần được bồi dưỡng, giáo dục triết lý yêu nước để thấu hiểu những giá trị truyền thống và tinh hoa văn hóa mà ông cha ta đã để lại. Triết lý yêu nước Việt Nam là sự tổng hòa các yếu tố tri thức, tình cảm, ý chí của con người Việt Nam, là sự hòa hợp giữa tinh hoa dân tộc với tiến bộ và văn minh thế giới, là sự hòa quyện chặt chẽ giữa các yếu tố giai cấp, dân tộc và nhân loại. Do đó, việc giáo dục triết lý yêu nước Việt Nam cho sinh viên Nhà trường sẽ tạo thành động lực tinh thần to lớn thúc đẩy họ sẵn sàng cống hiến sức lực, trí tuệ, xả thân vì sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đồng thời, quá trình giáo dục đó tái khẳng định các giá trị tinh thần dân tộc được hun đúc hàng nghìn năm lịch sử; giúp cho sinh viên hiểu đúng về nội dung, về giá trị to lớn của triết lý yêu nước Việt Nam. Trên cơ sở đó sinh viên sẽ hình thành nên hệ thống tri thức yêu nước mới, bổ sung cho nội dung của triết lý yêu nước Việt Nam thêm phong phú, sâu sắc.

Việc giáo dục triết lý yêu nước Việt Nam cũng sẽ giúp cho sinh viên có kiến thức sâu sắc hơn về truyền thống lịch sử hào hùng của dân tộc Việt Nam, truyền thống đoàn kết, anh dũng bất khuất, kiên cường trong chống giặc ngoại xâm, can đảm và

sáng tạo trong lao động sản xuất. Hệ thống tri thức lý luận đó có ý nghĩa trực tiếp và giá trị thiết thực nhất đối với quá trình giáo dục nói chung, đặc biệt là giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên, giúp họ thấm nhuần quan điểm đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước, giúp sinh viên hiểu sâu sắc hơn chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, nhận thức đầy đủ hơn quy luật khách quan của sự phát triển đất nước cũng như quyền lợi và trách nhiệm của mình đối với sự nghiệp cách mạng Việt Nam.

2.2. Tăng cường giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên Trường Đại học Hàng hải Việt Nam hiện nay

Trường Đại học Hàng hải Việt Nam là một đơn vị giáo dục trực thuộc Bộ Giao thông Vận tải, chuyên đào tạo về kỹ thuật, với thế mạnh về đào tạo nhóm ngành hàng hải và logistics được xếp vào nhóm trường đại học trọng điểm quốc gia, có vai trò nòng cốt trong hệ thống giáo dục của Việt Nam.

Trường Đại học Hàng hải Việt Nam hiện đang là thành viên của Hiệp hội các trường Đại học Hàng hải châu Á - Thái Bình Dương (AMETIAP) và Hiệp hội các trường Đại học Hàng hải Quốc tế (AMU).

Trường Đại học Hàng hải Việt Nam hiện đóng vai trò quan trọng hàng đầu trong việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ cho nền kinh tế biển của đất nước với việc đảm nhận đào tạo tất cả các chuyên ngành có liên quan đến kinh tế biển, bao gồm: Hàng hải, Đóng tàu, Kinh tế vận tải biển, Công trình thủy và thềm lục địa, Môi trường biển,...

Trải qua lịch sử gần 70 năm xây dựng, trưởng thành và phát triển, Trường Đại học Hàng hải Việt Nam đã và đang đóng vai trò quan trọng hàng đầu trong chiến lược đào tạo nguồn nhân lực có trình độ cao, phục vụ nền kinh tế hướng ra biển của đất nước. Là một trường đại học có tính hội nhập và giao lưu quốc tế cao, Nhà trường cần chú trọng tới việc giáo dục tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống cho sinh viên, đặc biệt là giáo dục truyền thống yêu nước Việt Nam để dù có đi đâu các em vẫn tự hào mình là người Việt Nam – một dân tộc yêu nước nhất thế giới. Từ đó, các em ra sức lao động, học tập, sáng tạo, cống hiến để xây dựng một Việt Nam hùng cường trong kỷ nguyên mới – Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Các cấp lãnh đạo, các nhà quản lý giáo dục, các tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, giảng viên và bản thân sinh viên cần có nhận thức đúng về sự cần thiết của việc giáo dục triết lý yêu nước Việt Nam hiện nay. Trong thời đại toàn cầu hóa,

triết lý yêu nước luôn là điểm tựa vững chắc và là sợi chỉ đỏ xuyên suốt để giữ vững tinh thần, cốt cách của con người Việt Nam. Xu thế hợp tác là dòng chủ lưu chính của thời đại, nhưng cuộc đấu tranh vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ, tiến bộ trên thế giới vẫn tiếp tục diễn ra phức tạp và các thế lực thù địch, phản động chưa bao giờ từ bỏ âm mưu chống phá sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta. Một trong những âm mưu đó là chúng ra sức bóp méo, xuyên tạc những giá trị truyền thống lịch sử và thành quả cách mạng to lớn mà dân tộc ta đã giành được trong các cuộc kháng chiến giải phóng dân tộc ở thế kỷ XX. Trước thực tế đó, đòi hỏi chúng ta phải không ngừng củng cố, vun đắp truyền thống yêu nước cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta, nhất là thế hệ trẻ. Trong văn kiện Đại hội X, Đảng ta đã khẳng định: “Đối với thế hệ trẻ, thường xuyên giáo dục chính trị, truyền thống, lý tưởng đạo đức và lối sống, tạo điều kiện học tập, lao động, giải trí, phát triển thể lực, trí tuệ, góp phần bảo vệ Tổ quốc”. Với đối tượng là sinh viên đại học, việc giáo dục ý thức chính trị, tư tưởng đạo đức cách mạng, lý tưởng cộng sản lại càng cần thiết hơn nữa. Bởi lẽ, sinh viên là những người đang trong giai đoạn trưởng thành, định hình và hoàn thiện nhân cách. Với lòng nhiệt tình của tuổi trẻ, sự dồi dào về thể lực, trí thức, sinh viên là nguồn lực quan trọng quyết định vận mệnh, tương lai của nước nhà. Tuy nhiên, trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay đang làm gia tăng sự xung đột văn hóa của mỗi quốc gia, trong đó có Việt Nam thì một số giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc đang bị lu mờ, biến dạng. Bên cạnh những tác động tích cực của bối cảnh trong nước và quốc tế thì cũng đã xuất hiện nhiều yếu tố làm ảnh hưởng tiêu cực đến đời sống xã hội của mọi tầng lớp nhân dân và đặc biệt là giới trẻ trong đó có sinh viên. Sự tác động xấu đó làm lung lay lập trường chính trị trong sinh viên và làm phai mờ dần lòng tự hào dân tộc, tình yêu

quê hương đất nước. Chính vì vậy, giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên là việc làm rất cần thiết, tạo nên động lực, tạo sức mạnh nội sinh để thế hệ trẻ quyết tâm hoàn thành sứ mệnh của mình góp phần cùng nhân dân cả nước xây dựng thành công một nước Việt Nam phồn vinh, hạnh phúc trong kỷ nguyên mới của dân tộc.

III. KẾT LUẬN

Triết lý yêu nước cần được phát huy trong các tầng lớp nhân dân và giáo dục thường xuyên cho thế hệ trẻ Việt Nam. Sinh viên các trường đại học ở nước ta mang những đặc điểm sôi nổi, năng động, thích tìm tòi, khám phá cái mới đang diễn ra trong xã hội và thời đại,... Họ cũng rất nhạy cảm, tò mò trước sự thay đổi của tình hình kinh tế, chính trị, xã hội, văn hóa trong nước và quốc tế vì vậy họ hay lãng quên những giá trị truyền thống của dân tộc. Cho nên, việc giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên Việt Nam nói chung, sinh viên Trường Đại học Hàng hải Việt Nam nói riêng là rất quan trọng bởi nó sẽ tạo ra một dòng chảy liên tục triết lý yêu nước Việt Nam qua nhiều thế hệ; khơi dậy niềm tự hào, tự tôn dân tộc, tinh thần cộng đồng, ý thức vì cái chung của xã hội Việt Nam; góp phần hình thành trong sinh viên những phẩm chất tốt đẹp, giúp họ sống có lý tưởng, có chí khí và đạo đức cách mạng, ý chí thực hiện mục tiêu phát triển đất nước. Do đó, cần phải tăng cường giáo dục triết lý yêu nước cho sinh viên các trường đại học ở nước ta hiện nay nói chung và sinh viên Trường Đại học Hàng hải Việt Nam nói riêng. Để làm tốt công tác này, các giảng viên, các nhà giáo dục cần tập trung giáo dục những nội dung chủ yếu nhất của triết lý yêu nước Việt Nam thông qua các môn học, đặc biệt là các môn Lý luận chính trị. Qua đó, góp phần thực hiện có hiệu quả các mục tiêu chiến lược mà Đảng Cộng sản Việt Nam đã đề ra là xây dựng một nước Việt Nam hùng cường trong kỷ nguyên mới – Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc và nền kinh tế hướng ra biển của Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lê Thị Vân Anh (2014), *Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng vùng Tây Bắc trong dạy học môn tư tưởng Hồ Chí Minh*, Luận án Tiến sĩ Giáo dục học, trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
2. Lương Gia Ban, Nguyễn Thế Kiệt (2013), *Giáo dục đạo đức mới cho sinh viên trong điều kiện kinh tế thị trường ở Việt Nam hiện nay*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2006), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr. 119 – 120.